ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

ეროვნული უსაფრთხოების გამოწვევები და თავდაცვის ყოვლისმომცველი მიდგომა

პოლკოვნიკი გიორგი ჯინჭარაძე[1]
https://doi.org/10.61446/mp.4.2025.9722

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია ეროვნული უსაფრთხოების გამოწვევები და მათი დაძლევის გზები „Comprehensive Defense“ (ყოვლისმომცველი თავდაცვის) მოდელის გამოყენებით. კვლევა ეფუძნება როგორც თეორიულ ჩარჩოებს (რეგიონული უსაფრთხოების კომპლექსის თეორია, შეკავების თეორია, ჰიბრიდული საფრთხეების თეორია), ისე პრაქტიკულ მაგალითებს. ანალიზში შედის საქართველოს საკანონმდებლო და კონცეპტუალური დოკუმენტების მიმოხილვა და მათი შედარება დღევანდელ რეგიონულ რეალობასთან (რუსეთ-უკრაინის ომი, აზერბაიჯან–სომხეთის კონფლიქტი). გარდა ამისა, წარმოდგენილია საერთაშორისო გამოცდილება (შვედეთი, ნორვეგია, ბალტიისპირეთი) და მისი ადაპტაციის შესაძლებლობები საქართველოს კონტექსტში. კვლევა აჩვენებს, რომ საქართველოს უსაფრთხოების მდგრადობის უზრუნველყოფა მოითხოვს სამხედრო, სამოქალაქო, ეკონომიკური, ინსტიტუციური, საერთაშორისო და კიბერუსაფრთხოების კომპონენტების ინტეგრირებულ განვითარებას.

ავტორს აღნიშნული აქვს, საქართველოს ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების SWOT ანალიზი, რომელიც ნათლად აჩვენებს, რომ ქვეყანას გააჩნია ძლიერი სტრატეგიული პარტნიორობა, პროფესიული სამხედრო სისტემა და მოსახლეობის მაღალი გამძლეობა

ნაშრომში ასევე ყურადღება არის გამახვილებული მსოფლიოს დიდი მოთამაშეების ინტერესებზე საქართველოში და სამხრეთ კავკასიაში.

საკვანძო სიტყვები: ეროვნული უსაფრთხოება; ტოტალური თავდაცვა; Comprehensive Defense; საქართველო; ჰიბრიდული საფრთხეები; შავი ზღვა; ბალტიის ქვეყნები

[1] თავდაცვის ძალების აღმოსავლეთის სარდლობის მე-4 ქვეითი ბრიგადის მეთაური, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სადოქტორო პროგრამის სამხედრო ინჟინერიის დოქტორანტი

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

National Security Challenges and the Comprehensive Defense Approach

Colonel Giorgi Jincharadze[2]

Abstract

The article discusses national security challenges and ways to overcome them using the "Comprehensive Defense" model. The study is based on both theoretical frameworks (theory of the regional security complex, the theory of deterrence, the theory of hybrid threats) and practical examples. The analysis includes a review of Georgian legislative and conceptual documents and their comparison with today's regional reality (the Russia-Ukraine war, the Azerbaijan-Armenia conflict). In addition, international experience (Sweden, Norway, the Baltic States) and the possibilities of its adaptation in the Georgian context are presented. The study shows that ensuring the sustainability of Georgia's security requires the integrated development of military, civil, economic, institutional, international and cybersecurity components.

The author has noted that Georgia's comprehensive security SWOT analysis clearly shows that the country has strong strategic partnerships, a professional military system, and a high resilience of the population. The paper also focuses on the interests of major global players in Georgia and the South Caucasus.

Keywords: National Security; Total Defense; Comprehensive Defense; Georgia; Hybrid Threats; Black Sea; Baltic States

[2]Commander of the 4th Infantry Brigade of Eastern Command of Georgian Defense Forces, PhD student in the Military Engineering Doctoral Program of Georgian Technical University

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

შესავალი

ეროვნული უსაფრთხოება ისტორიულად განისაზღვრებოდა მხოლოდ სამხედრო ძალითა და ტერიტორიული მთლიანობით, თუმცა XXI საუკუნეში მისი შინაარსი მნიშვნელოვნად გაფართოვდა. თანამედროვე მიდგომები მოიცავს ეკონომიკას, ენერგეტიკას, კიბერსივრცეს, საინფორმაციო გარემოსა და ინსტიტუციურ მდგრადობას. პატარა სახელმწიფოებისთვის, როგორიც საქართველოა, ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების კონცეფცია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან რესურსების სიმცირე და გარე ფაქტორებზე დამოკიდებულება ზრდის მოწყვლადობას. ბოლო წლებში რეგიონში განვითარებულმა საომარმა და პოლიტიკურმა პროცესებმა აჩვენა, რომ საქართველოს სჭირდება უსაფრთხოების ერთიანი სისტემის ჩამოყალიბება, რომელიც შეძლებს გაუმკლავდეს ქვეყნის წინაშე არსებულ გამოწვევებს. კონკრეტულად, მის წინაშე არსებული გამოწვევებია: ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა, სამხედრო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის გაძლიერება. აღნიშნული გამოწვევებიდან გამომდინარე, ეროვნული შეკავება და თავდაცვა უზრუნველყოფილი იქნება ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების მიდგომით. **ზემოთ ჩამოთვლილ გამოწვევათა ეფექტურად გადასაჭრელად საჭიროა დეტალურად განხილული და გააზრებული იყოს საქართველოს წინაშე მდგარი საფრთხეები, რისკები და გამოწვევები.**

ძირითადი ნაწილი

ეროვნული უსაფრთხოების გამოწვევები

ეროვნული უსაფრთხოება თანამედროვე პირობებში სცდება კლასიკურ სამხედრო განსაზღვრებას და მოიცავს ეკონომიკურ, ენერგეტიკულ, კიბერ და საინფორმაციო განზომილებებს. მცირე და ღია ეკონომიკის მქონე საქართველოსთვის კომპლექსურობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. საქართველო, რომელიც შეზღუდულიაე როგორც ადამიანური ისე სამხედრო და ეკონომიკური რესურსით ზრდის მგრძნობელობას გარე საფრთხეების მიმართ, ხოლო გეოსტრატეგიული მდებარეობა ერთდროულად ქმნის როგორც შესაძლებლობებს, ისე რისკებს. საქართველოსთვის მთავარ გამოწვევად რჩება ოკუპირებული რეგიონები და რუსეთიდან წამოსული

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

საფრთხეები. პირდაპირი სამხედრო აგრესია, ჰიბრიდული მოქმედებები, საინფორმაციო ოპერაციები და კიბერ შეტევები. რეგიონში განვითარებული მოვლენების ფონზე მნიშვნელოვანია ეკონომიკური მდგრადობა, ინფრასტრუქტურული პროექტები, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის უსაფრთხოება და უწყვეტი ფუნქციონირება.

გლობალური გამოწვევები

ასევე ცალკე აღსანიშნია მსოფლიოს დიდი მოთამაშეების ინტერესები საქართველოში და სამხრეთ კავკასიაში. მათი კონკურენცია (აშშ/ნატო/ევროკავშირი vs რუსეთი/ჩინეთი) ქმნის სტრატეგიულ გარემოს, სადაც მცირე სახელმწიფოებს უწევთ მანევრირება როგორც უსაფრთხოების, ისე ეკონომიკური კავშირების თაობაზე. საქართველოსთვის კრიტიკულია ენერგო-სატრანსპორტო დერეფნების სტაბილურობა: ქვეყნის ტერიტორიაზე გადის ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის (BTC) ნავთობის მაგისტრალი, რომელიც პროექტირებისას დღეში 1 მლნ ბარელამდე გამტარობაზე იყო დაგეგმარებული. პარალელურ სამხრეთ კავკასიის (SCP/BTE) გაზსადენს, რომელიც შაჰ-დენიზის საბადოს გაზს ევროპულ ბაზრებთან აკავშირებს. ეს ობიექტები საქართველოს ტრანზიტულ მნიშვნელობას ამაღლებს, მაგრამ კრიტიკული ინფრასტრუქტურის უსაფრთხოების მოთხოვნებსაც ზრდის.[3]

კიბერსივრცე გლობალური საფრთხეების ერთ-ერთი მთავარი ფრონტია. 2019 წლის 28 ოქტომბერს საქართველოში მასშტაბური კიბერშეტევა მოხდა (ვებგვერდების მასობრივი გათიშვა/დისფიგურაცია, მედიაარხების შეფერხება); 2020 წლის თებერვალში დიდმა ბრიტანეთმა, აშშ-მ და რიგმა პარტნიორებმა საჯაროდ დააბრალეს ეს ოპერაცია რუსეთის სამხედრო დაზვერვას (GRU/Sandworm). ეს პრეცედენტი კარგად აჩვენებს ჰიბრიდული ინსტრუმენტების რისკს მცირე სახელმწიფოებისთვის.[4]

საქართველოს სამხედრო ხარჯები ბოლო წლებში ზომიერი, მაგრამ მზარდი დინამიკით გამოირჩევა: 2023 წელს სამხედრო ხარჯი შეადგენდა დაახლოებით 1.7%-ს მშპ-ის მიმართებით (SIPRI/World Bank სერიის მიხედვით), რაც რეგიონალურ

[3] The Baku-Tbilisi-Ceyhan Pipeline: Oil Window to the West EBRDsilkroadstudies.orgWikipediaGlobal Energy Monitor
[4] The US Blames Russia's GRU for Sweeping Cyberattacks in Georgia GOV.UKWIREDJust Security

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

რეალიებთან შედარებით შეკავების პოლიტიკის „დაბალ-შუალედურ“ კალიბრაციას ასახავს.[5]

რეგიონული გამოწვევები

სამხრეთ კავკასია კლასიკური „უსაფრთხოების კომპლექსია“, სადაც ერთი მოთამაშის კრიზისი მეზობლებზე გადამდებია. საქართველოსთვის მუდმივი სტრუქტურული რისკია რუსეთის მიერ აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონების ოკუპაცია, საოკუპაციო ხაზის პერიოდული ინციდენტებითა და ჰიბრიდული ზემოქმედებით. სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ბოლო ანგარიშებშიც ხაზგასმულია დეზინფორმაცია, „რბილი ძალის“ ინსტრუმენტები და კიბერქცევები როგორც სისტემური გამოწვევები.[6]

უკრაინაში მიმდინარე ომმა შეცვალა შავი ზღვის უსაფრთხოების არქიტექტურა და გაზარდა ყურადღება საზღვაო გზების, პორტებისა და საექსპორტო ლოჯისტიკის მიმართ, რაც საქართველოსთვის, როგორც დერეფნის ქვეყნისთვის, პირდაპირი ეკონომიკური და უსაფრთხოების მნიშვნელობის მქონეა. პარალელურად, აზერბაიჯან-სომხეთის კონფლიქტის ბოლო ფაზამ და შემდგომმა შეთანხმებებმა რეგიონში ძალთა ბალანსი გადაათამაშა; ენერგეტიკული და სატრანსპორტო ქსელების „რეგიონული გადაკვანძვა“ საქართველოსთვის წარმოშობს როგორც ეკონომიკურ შესაძლებლობებს, ისე უსაფრთხოების ახალი პირობებით გამოწვეულ პასუხის-მგებლობას (მონიტორინგი, დაცვა, კრიზისებზე სწრაფი რეაგირება).

ტერორიზმის ჯვარედინი საფრთხე დაბალია, თუმცა სრულად არ ქრება: აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტის 2023 წლის ანგარიშის მიხედვით, წელს დაკავებულნი იყვნენ როგორც საქართველოს, ისე უცხო ქვეყნის მოქალაქეები ISIS–თან კავშირის ბრალდებებით; პარალელურად გაძლიერდა საზღვრის კონტროლი, მათ შორის ზღვის მიმართულებით.[7]

[5] Military expenditure (% of GDP) in Georgia World Bank Open DataTrading Economics
[6] The State Security Service introducing the activity report for 2023 to the Committees parliament.ge
[7] Country Reports on Terrorism 2023: Georgia State

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

შიდა გამოწვევები

შიდა მოწყვლადობებს შორის ცენტრალურია დემოგრაფიული ტენდენციები და ეკონომიკური რესურსების მასშტაბი. 2024 წლის აღწერის წინასწარი შედეგები მოსახლეობის ზრდას აჩვენებს, თუმცა გრძელვადიანი მდგრადობა მოითხოვს სამუშაო ძალის კვალიფიკაციასა და კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დაცვას (ენერგეტიკა, სატრანსპორტო კვანძები, კავშირები). საქართველოში უკვე დაფიქსირდა სახელმწიფოსა და კერძო სექტორის წინააღმდეგ მიმართული კიბერშეტევები — 2019 წლის შემთხვევა „სიგნალია“, რომ უსაფრთხოება უნდა იყოს SECTOR-თაშორისი, არა მხოლოდ სამხედრო.

სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის 2023–2024 წლების ანგარიშის საჯარო ნაწილები აახალგაზრდავებს „ჰიბრიდული ომის“ თემებს — დეზინფორმაცია, უცხოური გავლენების ოპერაციები, კიბერრისკები — და მოითხოვს ინსტიტუციურ კოორდინაციას (სტრატკომი, მედეგობა, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დაცვის სტანდარტები).[8]

საბაზო დოკუმენტები

ა) **ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია (2011)**

- დოკუმენტი თავად განმარტავს თავის დანიშნულებას: *„ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია არის საბაზო დოკუმენტი, რომელიც ხსნის ფუნდამენტურ ეროვნულ ღირებულებებსა და ინტერესებს... და ადგენს ეროვნულ უსაფრთხოების პოლიტიკის მთავარ მიმართულებებს.“*
- რუსეთზე: *„რუსეთის ფედერაციის სამხედრო აგრესიამ 2008 წელს... გააუარესა საქართველოს უსაფრთხოების გარემო“* და *„ოკუპაციის დასრულება... არის ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტი“.*
- კიბერ-საფრთხეებზე (კონცეფციაში უკვე 2011 წელს): *„კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დამოკიდებულება IT-ზე იზრდება... კიბერსივრცის დაცვა ისეთივე მნიშვნელოვანია, როგორც დედამიწის, ზღვისა და საჰაერო დაცვის უზრუნველყოფა.“*

[8] State Security Service 2023 Report Civil Georgia+1

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

- ენერგო-უსაფრთხოებაზე: *„ენერგიის წყაროებისა და სატრანსპორტო მარშრუტების დივერსიფიკაცია პრიორიტეტია“*[9].

ბ) **თავდაცვის კოდექსი (2023)**

- 2023 წლის 21 სექტემბერს პარლამენტმა მესამე მოსმენით დაამტკიცა, ცენტრალური ცვლილება — **სავალდებულო სამხედრო სამსახურის რეფორმა**
- 2023 წლის 12 ოქტომბერს პრეზიდენტმა მოაწერა ხელი; კანონი აწესებს **უნივერსალურ სავალდებულო სამსახურს** და ალტერნატიული სამოქალაქო სამსახურის წესებსაც ახსენებს. (LoC-ის მოკლე მიმოხილვა).
- ცალკეული ასპექტების ახსნა/კრიტიკა (JAMnews; „სოციალური მართლმსაჯულება“): კონსკრიპციის ადგილი მხოლოდ თავდაცვაში; დეფერირების ძველი მექანიზმების დახურვა; ალტერნატიული სამსახურის დარეგულირება.

გ) სამხედრო სტრატეგიული/სქემური დოკუმენტები

- **Strategic Defence Review 2017–2020** და **MoD Vision 2030** — განსაზღვრავენ გეგმიურ ჩარჩოს (ინტერპერაბელობა ნატოსთან, გარემოს ტენდენციები, საშუალვადიანი მიზნები).
- **ეროვნული სამხედრო სტრატეგიის** (ღია ვერსია) როლზე — ნატოსთან ინტერპერაბელობა, კოლიციურ ოპერაციებში მონაწილეობა.

დ) **სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის (SSSG) წლიური ანგარიშები**

- 2023 წლის ანგარიშის მიხედვით, **მთავარ საფრთხედ** რჩება ოკუპაცია; იზრდება დეზინფორმაცია/ჰიბრიდული ზემოქმედება ოკუპირებულ ტერიტორიებზე.
- საჯარო რესურსი ანგარიშების არქივზე:

ე) **კრიტიკული ინფრასტრუქტურა/კიბერუსაფრთხოება**

✓ დამოუკიდებელი პოლიტიკის დოკუმენტი კრიტიკული ინფრასტრუქტურის შესახებ სისტემურად საჭიროებად ითვლება; პოლიტიკის პაპერში აღწერილია არსებული ლანდშაფტი და ევროკავშირის პრაქტიკასთან დაახლოების წინსვლა/ხვრელები.

[9] National Security Concept of Georgia University of Surrey

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

- ✓ **2019 წლის კიბერ-შემთხვევა** (მასობრივი დეფეისი/შეტევა) — დასავლურმა პარტნიორებმა საჯაროდ დააკავშირეს GRU-სთან; ეს ამყარებს ჰიბრიდული საფრთხეების პრიორიტეტს.

რუსეთ-უკრაინის ომი და შავი ზღვის უსაფრთხოება

რუსეთ-უკრაინის ომმა 2022 წლიდან დღემდე რადიკალურად შეცვალა შავი ზღვის ძალთა ბალანსი. 2023-2024 წლებში უკრაინის ზღვარმა დრონებისა და სარაკეტო დარტყმების კამპანიით მნიშვნელოვნად დააზიანა რუსეთის შავი ზღვის ფლოტის შესაძლებლობები, რამაც ფლოტის შემადგენლობის **რებაზირება** გამოიწვია სევასტოპოლიდან ნოვოროსიისკისა და სხვა ბაზებისკენ ეს ცვლილება ზარალის მასშტაბზე მიუთითებს რასაც ადასტურებენ, როგორც დასავლური, ისე რუსული წყაროები.[10]

სტრატეგიულად, შავი ზღვა გადაიქცა **ჰიბრიდული და სამხედრო ოპერაციების** უწყვეტ სივრცედ, სადაც რუსეთი ცდილობს გავლენის შენარჩუნებას, ხოლო ნატო-ს შავი ზღვის წევრები (რუმინეთი, ბულგარეთი, თურქეთი) ზრდიან თავდაცვით პოზიციონირებას. ანალიტიკური ინსტიტუტები (Chatham House, NATO PA) აფრთხილებენ, რომ შავი ზღვის უსაფრთხოების კრიზისი **პირდაპირ აისახება სამხრეთ კავკასიაზეც** და განსაკუთრებით **საქართველოზე**.[11]

საქართველოსთვის შედეგები.

- პორტებისა და ენერგო-ტრანზიტის (BTC/SCP) დაუცველობა ზრდის კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დაცვის მოთხოვნებს; რუსული ზეწოლა **ჰიბრიდულ განზომილებაში** (ინფორმაციული/სოციალური, საზღვრისპირა „ბორდერიზაცია“) რჩება სისტემურ გამოწვევად.
- აშშ სამხედრო ანალიტიკოსების სცენარებში შავი ზღვის მნიშვნელობა „გარდამტეხად მაღალია“ გამოწვევების ესკალაციის შემთხვევაში, რაც საქართველოს გეოსტრატეგიულ პოზიციას **რისკზეც** და **შესაძლებლობაზეც** აქცევს.

ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების მიდგომა(*Comprehensive Defense Approach)*

საერთაშორისო გამოცდილება – შვედეთი, ნორვეგია, ბალტიისპირეთი

[10] Ukrainian naval drone attacks force Russian fleet out of Crimea, Electronic resource Le Monde.frReuters
[11] Understanding Russia’s Black Sea strategy, Electronic resource-Chatham House+1NATO PA

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

1) შვედეთი – **Totalförsvar** (ტოტალური თავდაცვა)

- **კონცეფციის არსი:**
  - ✓ „Total Defense“ შვედეთში გულისხმობს როგორც სამხედრო, ასევე სამოქალაქო თავდაცვას.
  - ✓ მთელი საზოგადოება (სახელმწიფო, კერძო სექტორი, მოსახლეობა) მონაწილეობს კრიზისებისა და ომის შემთხვევაში.
- **ისტორიული ფონი:**
  - ✓ ცივი ომის დროს შვედეთს ჰქონდა ძალიან ძლიერი ტოტალური თავდაცვის სისტემა.
  - ✓ 2000-იანი წლების დასაწყისში სისტემა ნაწილობრივ გაუქმდა, მაგრამ 2014 წლის ყირიმის ომის შემდეგ აღდგა.
- **თანამედროვე ეტაპი:**
  - ✓ 2020 წლის „Total Defence 2021–2025“ პროგრამა ავალდებულებს ყველა სახელმწიფო უწყებას ჰქონდეს **ომის/კრიზისის გეგმა**.
  - ✓ სამხედრო და სამოქალაქო რეზერვები ინტეგრირებულად მუშაობენ.
  - ✓ განსაკუთრებული აქცენტი კეთდება **კრიტიკული ინფრასტრუქტურისა და მოსახლეობის მედეგობაზე**.

2) ნორვეგია – **Whole-of-Society Approach**

- **კონცეფციის არსი:**
  - ✓ ნორვეგიის უსაფრთხოების მოდელი ეფუძნება NATO-ს ჩარჩოს, მაგრამ განსაკუთრებულად უსვამს ხაზს **„Whole-of-Society“** მიდგომას.
- **მახასიათებლები:**
  - ✓ სამხედრო თავდაცვა მჭიდროდ არის დაკავშირებული სამოქალაქო ინსტიტუტებთან (ენერგეტიკა, ტრანსპორტი, ჯანდაცვა).
  - ✓ მუდმივი **სასწავლო წვრთნები** ტარდება, სადაც როგორც სამხედრო, ისე სამოქალაქო უწყებები მონაწილეობენ (მაგალითად, NATO „Trident Juncture 2018“).
- **ფოკუსი:**

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

- ✓ არქტიკული რეგიონისა და ნატოს ჩრდილოეთის ფლანგის დაცვა.
- ✓ კიბერუსაფრთხოება და კრიტიკული ინფრასტრუქტურის სტაბილურობა.

3) ბალტიისპირეთი – **Resilience & National Preparedness**

ა) ესტონეთი

- ცნობილია როგორც **e-Estonia** – ძლიერი ციფრული სახელმწიფოს მოდელი.
- 2007 წლის მასშტაბურმა კიბერშეტევამ (რუსეთიდან) შექმნა **კიბერუსაფრთხოების დოქტრინის** საფუძველი.
- აქვს „Comprehensive National Defence“ სტრატეგია, რომელიც მოიცავს: სამხედრო ძალას, კიბერუსაფრთხოებას, საინფორმაციო მედეგობას და მოსახლეობის მზადყოფნას.

ბ) ლატვია

- ეროვნული თავდაცვის კონცეფციაში გაძლიერებულია **საზოგადოებრივი რეზერვის სისტემა** – „National Guard“ (Zemessardze).
- 2020-იანი წლებიდან კიბერუსაფრთხოება და დეზინფორმაციის წინააღმდეგობა ოფიციალურ პრიორიტეტად იქცა.

გ) ლიტვა

- ტოტალური თავდაცვის კონცეფცია აქცენტს აკეთებს **ენერგეტიკულ უსაფრთხოებაზე** (Ignalina-ს ატომური ელექტროსადგურის დახურვის შემდეგ გაზრდილი მოწყვლადობა).
- სავალდებულო სამხედრო სამსახური **2015 წელს აღადგინეს**, უკრაინის კრიზისის საპასუხოდ.
- მოსახლეობის ჩართულობა და რეზერვის სისტემა უსაფრთხოების ცენტრალური ელემენტია.

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

4) **შედარებითი შეჯამება**

ქვეყანა	ძირითადი მოდელი	აქცენტები
შვედეთი	Totalförsvar (სამხედრო + სამოქალაქო ერთიანობა)	კრიტიკული ინფრასტრუქტურა; სახელმწიფო უწყებების ვალდებულება კრიზისის გეგმისთვის
ნორვეგია	Whole-of-Society	NATO ინტეგრაცია; სამოქალაქო–სამხედრო წვრთნები; არქტიკული რეგიონი
ესტონეთი	Comprehensive Defence	კიბერუსაფრთხოება; e-Governance; საინფორმაციო მედეგობა
ლატვია	National Guard + Resilience	რეზერვის სისტემა; დეზინფორმაციის წინააღმდეგ ბრძოლა
ლიტვა	Total Defence	სავალდებულო სამსახურის აღდგენა; ენერგეტიკული უსაფრთხოება

ცხრილი. 1

მოდელი საქართველოსთვის

ყოვლისმომცველი თავდაცვის (უსაფრთხოების) მიდგომა:

1. **სამხედრო თავდაცვა:**

- შეზღუდული სამხედრო შესაძლებლობების და რესურსების მიუხედავად ქვეყნის სუვერენიტეტის და დამოუკიდებლობის დაცვა.
- რეზერვის მომზადების და სწრაფი მობილიზების უზრუნველყოფა.

2. **სამოქალაქო მხარდაჭერა სამხედრო თავდაცვისთვის:**

- სამოქალაქო ინფრასტრუქტურის ხელმისაწვდომობა;
- თანამშრომლობა საჯარო სექტორსა და კერძო ბიზნესთან;
- თანამშრომლობა მოხალისეთა ორგანიზაციებთან.;

3. **საერთაშორისო საქმიანობა:**

- თანამშრომლობა პარტნიორებთან;
- დიპლომატიური ურთიერთობები;

4. **შიდა უსაფრთხოება:**

- სასაზღვრო კონტროლის განხორციელება.
- ჰიბრიდული საფრთხის განეიტრალება.

5. **კიბერ თავდაცვა:**

- კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დაცვის უზრუნველყოფა კიბერ შეტევებისგან.

6. **ინსტიტუციური თავდაცვა:**

- სახელმწიფო სტრუქტერების ჩართულობის გაზრდა თავდაცვის და უსაფრთხოების საკითხებში.

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

- ბუნებრივი და ტექნოგენური საფრთხეების, გამოწვევებზე ეფექტურ ჩართულობისა და ხელმძღვანელობის განხორციელება.

7. ფსიქოლოგიური დაცვა:

- ნარატივის შემუშავება და ჩამოყალიბება.
- მტრული ძალების ნარატივის გაშიფვრა და განეიტრალება.

8. ეკონომიკური მდგრადობა:

- ქვეყნის ეკონომიკურ მდგრადობის უზრუნველყოფა.

საქართველოს ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების SWOT ანალიზი

კომპონენტი	Strengths (ძლიერი მხარეები)	Weaknesses (სუსტი მხარეები)	Opportunities (შესაძლებლობები)	Threats (საფრთხეები)
სამხედრო თავდაცვა	პროფესიული არმია, საერთაშორისო წვრთნები, საბრძოლო სულისკვეთება	შეზღუდული ბიუჯეტი, სუსტი საჰაერო/საზღვაო ძალები, სუსტი სამხედრო მრეწველობა	NATO სტანდარტები, საერთაშორისო სამხედრო დახმარება, რეგიონული თანამშრომლობა	რუსეთის სამხედრო ყოფნა ოკუპირებულ რეგიონებში, ჰიბრიდული თავდასხმები, რეგიონული შეიარაღება
სამოქალაქო მხარდაჭერა	ინფრასტრუქტურის გამოყენება, მოხალისეთა ჩართულობა, სამოქალაქო თავდაცვის რეფორმა	სუსტი კოორდინაცია, კერძო სექტორის დაბალი ჩართულობა	ბიზნესის ჩართვა ლოჯისტიკაში, მოხალისეთა ინსტიტუციონალიზაცია	ინფრასტრუქტურის დაზიანება, ნდობის შერყევა
საერთაშორისო საქმიანობა	სტრატეგიული პარტნიორობა NATO/აშშ, აქტიური დიპლომატია, EU ინტეგრაცია	სუსტი ლობისტური შესაძლებლობები, დამოკიდებულება ერთ პარტნიორზე	რეგიონული თანამშრომლობა, აღმოსავლეთის პარტნიორობა	რუსეთის ზეწოლა საერთაშორისო ორგანიზაციებში, პარტნიორების პრიორიტეტების ცვლილება
შიდა უსაფრთხოება	სასაზღვრო პოლიცია, უსაფრთხოების საბჭო	ოკუპირებული ტერიტორიები, გამოცდილების ნაკლებობა ჰიბრიდულ საფრთხეებში	ტექნოლოგიური კონტროლის სისტემები, რეგიონული კოოპერაცია	ტერორიზმი, დესტაბილიზაცია ოკუპირებული ტერიტორიებიდან
კიბერ თავდაცვა	კიბერუსაფრთხოების სააგენტოები, საერთაშორისო დახმარება	ექსპერტების დეფიციტი, კერძო სექტორის სუსტი სტანდარტები	საერთაშორისო ქსელები, IT განათლების გაძლიერება	კიბერშეტევები სახელმწიფო სტრუქტურებზე, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის პარალიზება
ინსტიტუციური თავდაცვა	თავდაცვის სამინისტრო, კრიზისების მართვის სისტემა	ბიუროკრატია, კადრების დეფიციტი	ციფრული მმართველობა, სახელმწიფო-საზოგადოების ინტეგრაცია	პოლიტიკური პოლარიზაცია,

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

ფსიქოლოგიური დაცვა	პატრიოტული განწყობები, მედიის მრავალფეროვნება	ფრაგმენტირებული მედია, რუსული დეზინფორმაციისადმი მოწყვლადობა	სტრატეგიული კომუნიკაცია, ახალგაზრდების ჩართვა	პროპაგანდის ზრდა, სოციალური მედიის მანიპულაცია
ეკონომიკური მდგრადობა	ტრანსპორტისა და ენერგოკორიდორების ჰაბი, აგრარული და ტურისტული პოტენციალი	იმპორტზე დამოკიდებულება, სუსტი ინდუსტრია	EU თავისუფალი ვაჭრობა, საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესება	გლობალური კრიზისები, რუსეთზე ეკონომიკური დამოკიდებულება

ცხრილი.2

საქართველოს ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების SWOT ანალიზი ნათლად აჩვენებს, რომ ქვეყანას გააჩნია ძლიერი სტრატეგიული პარტნიორობა, პროფესიული სამხედრო სისტემა და მოსახლეობის მაღალი გამძლეობა. ამასთანავე, მნიშვნელოვნად ჩანს ეკონომიკური და ტექნოლოგიური მოწყვლადობა, კრიტიკული ინფრასტრუქტურის დაცვის საჭიროება და საინფორმაციო სივრცეში არსებული გამოწვევები. შესაძლებლობებიდან განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ინტეგ-რაცია, რეგიონული თანამშრომლობა და ეკონომიკური გახსნა. მთავარი საფრთხეები დაკავშირებულია რუსეთის აგრესიასთან, ჰიბრიდულ საფრთხეებთან და გლობალურ კრიზისებთან, რომლებიც პირდაპირ ზემოქმედებენ საქართველოს უსაფრთხოებაზე. შესაბამისად, ყოვლისმომცველი უსაფრთხოების მიდგომა მოითხოვს სამხედრო, სამოქალაქო, ეკონომიკური და საინფორმაციო სფეროების კოორდინირებულ განვითარებას.

დასკვნა

ყოველიცე ზემოთხსენებულიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ რომ, საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების სისტემა დგას რთული გლობალური და რეგიონული გამოწვევების წინაშე. აღნიშნულ გამოწვევებს განსაკუთრებული მნიშვნელობა შესძონა როსეთ-უკრაინის სამარმა მოქმედებებმა. საქართველოს არსებული ეროვნული უსაფრთხოების სტრატეგიული დოკუმენტური ქმნის გარკვეულ საფუძველს, მაგრამ საჭიროებს განახლებას. Comprehensive Defense მოდელის ეფექტიანი განხორციელება მოითხოვს სამხედრო და სამოქალაქო თავდაცვის ინტეგრაციას, ეკონომიკური და ინსტიტუციური მედეგობის გაძლიერებას, კიბერთავდაცვის სისტემური განვითარების უზრუნველყოფას და საერთაშორისო პარტნიორებთან კოორდინაციის გაღრმავებას.

ISSN 2720-8184 (PRINT)
ISSN 2720-8680 (ONLINE)

ბიბლიოგრაფია

Buzan, Barry, and Ole Wæver. Regions and Powers: The Structure of International Security. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

Chatham House. The Future of Security in the Black Sea Region. London: Chatham House, 2023.

Government of Georgia. National Security Concept of Georgia. Tbilisi: Government of Georgia, 2011.

Parliament of Georgia. Defense Code. Tbilisi: Parliament of Georgia, 2023.

SSSG (State Security Service of Georgia). Annual Report 2023. Tbilisi: SSSG, 2024.

Swedish Ministry of Defence. Totalförsvar 2021–2025. Stockholm: Government Offices of Sweden, 2020.

Norwegian Ministry of Defence. Total Defence Concept. Oslo: Government of Norway, 2021.

UNHCR. Armenia Emergency Response Update. Geneva: UNHCR, 2023.

World Bank. “Military Expenditure (% of GDP) – Georgia.” Washington, DC: World Bank, 2023.

UK Government. “UK Condemns Russian Cyber Attack Against Georgia.” February 20, 2020.